

Raadsvoorstel

Onderwerp:

Speel- en sportbeleid in de openbare ruimte

portefeuillehouder: Marcel Roelofs

datum vergadering: 26-05-2025

zaaknummer: 0889355364

Samenvatting

Eind 2023 zijn we gestart met het opstellen van het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte. Er is een nulmeting gedaan van de huidige situatie in de hele gemeente. Hierna is een breed participatietraject opgestart met inwoners van alle leeftijden, stakeholders en organisaties zoals scholen, zorginstellingen en de wandelclub in Beesel. Ook heeft een werkvergadering met de gemeenteraad plaatsgevonden. Op basis van de nulmeting van de huidige situatie en de uitkomsten van de participatie is de visie opgesteld. We werken aan de hand van de visiepijlers, waar spelregels aan verbonden zijn. De nieuwe koers van het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte zorgt ervoor dat we niet langer toestelgewijs vervangen, maar op locatieniveau, waardoor een speelplek altijd in zijn geheel up to date is, en we werken met verschillende uitvoeringssporen, waar participatie een grote rol in speelt.

In dit voorstel vragen wij u om het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte vast te stellen.

Voorstel

- Het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte vast te stellen.

Toelichting raadsvoorstel

1. Aanleiding

Tot op heden heeft de gemeente Beesel geen eenduidig beeld op het spelen en sporten in de openbare ruimte. De gemeente Beesel heeft in haar begroting 2024 het opstellen van een speelbeleid opgenomen. Eind 2023 zijn we gestart met het opstellen van het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte. Het opstellen van dit beleid is afgerond en we vragen u dit vast te stellen.

2. Doelstelling

Het doel van dit beleid is om te komen tot een netwerk van speel- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte die voor lange termijn in stand gehouden kunnen worden. Daarmee doet het beleid uitspraken over het aantal locaties en spreiding en geeft kaders voor de invulling ervan.

Dit beleid geldt voor de realisatie van nieuwe speel- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte als ook voor renovatie of transformatie van bestaande voorzieningen in de openbare ruimte.

3. Uitgangssituatie

Dit beleid bouwt voort op het bestaande Sportakkoord van gemeente Beesel (2023-2026) en richt zich op de doelen die in het Sportakkoord zijn benoemd die betrekking hebben op de openbare ruimte.

Dit beleid gaat over de openbare speel- en sportvoorzieningen in gemeente Beesel. Buiten de scope vallen: sportverenigingen en bijbehorende sportvelden, niet (volledig) openbare speel- en sportplekken zoals schoolpleinen en commerciële speel- en sportplekken. Ook buiten de scope vallen: parkjes en groenplekken met parkinrichtingen zoals stapstenen, boomstamschijven en stappaaltjes. Hier kan wel gespeeld worden, maar deze worden niet gecategoriseerd als speelplek.

4. Rol gemeente

Gemeente Beesel heeft binnen het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte de rol van uitvoerder. Dit houdt in dat gemeente Beesel de realisatie, exploitatie en het beheer van de speel- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte op zich neemt.

5. Toelichting

Startfase

Eind 2023 zijn we gestart met het opstellen van het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte. Er is een nulmeting gedaan van de huidige situatie in de hele gemeente. Op basis van de nulmeting is een Multi-Criteria Analyse opgesteld. Hierin zijn speel- en/of sportplekken objectief getoetst op een aantal elementen die voortkomen uit wetenschappelijke bronnen, trends en ontwikkelingen, zoals de Schijf van 10! beweegvormen, het positieve gezondheidsmodel, hittestress, beleefbaarheid en toegankelijkheid. De Schijf van 10! Beweegvormen en het positieve gezondheidsmodel zijn wetenschappelijke hulpbronnen om de openbare ruimte in te richten. De Schijf van 10! richt zich specifiek op het spelen en sporten van kinderen. Volgens dit wetenschappelijk model bestaan er tien beweegvormen welke een kind nodig heeft om een gevarieerde, optimale motorische ontwikkeling door te maken.

Hierna is een breed participatietraject opgestart met inwoners van alle leeftijden, stakeholders en organisaties zoals scholen, zorginstellingen en de wandelclub in Beesel:

In gesprek met scholen

Kinderen gaven aan dat in de zomer speelplekken zonder schaduw erg heet zijn en dat zand en houtsnippers fijner zijn om op te vallen dan rubberen valtegels. Tijdens DemocraCity van ProDemos gaven de kinderen aan dat ze het leuk vinden om te spelen in het groen, met water en om uitdagende speeltoestellen te hebben om op te spelen, zowel als vrije ruimte om bijvoorbeeld te voetballen of te turnen en om eigen spel te spelen. De leeftijden die zelfstandig naar speelplekken (mogen) gaan gaven aan het niet erg te vinden om een paar minuten langer onderweg te zijn naar een speelplek die de voorzieningen heeft die zij graag zien en waar ze hun vrienden kunnen treffen.

Inwonersavonden en online-enquête

Ouders benoemden het avontuurlijk spelen, hoogteverschillen, schaduwrijke speelplekken en uitdagende toestellen. Ook gaven zij aan dat het spelen met water en zand heel populair is. Het belang van toegankelijke paden en het toevoegen van inclusieve speeltoestellen in speelplekken is ook benoemd en dat veiligheid en toegankelijkheid hierdoor wordt bevorderd, en ook door goede openbare verlichting.

Zorggroep, PSW en wandelclub

Wij hebben opgehaald dat samen bewegen voor ouderen heel belangrijk is. Er zijn verschillende wandel- en fietsclubs en jeu de boules groepjes. Wij hebben de ouderen gevraagd of ze gebruik maakten van de sporttoestellen die bij Bosdael staan, waarop ze aangaven dat ze niet worden gebruikt, ze staan te veel in het zicht en veel gaven aan dat ze niet weten hoe ze de toestellen moeten gebruiken. Ook de Kwiek-route in Offenbeek werd eveneens individueel nauwelijks gebruikt. Voor ouderen is het belangrijk dat ze een prettige, veilige, aantrekkelijke openbare ruimte om zich heen hebben om in te bewegen en te ontspannen. Ze zijn vooral op zoek naar elementen die verbindend kunnen werken.

Concept visie

Op basis van de nulmeting van de huidige situatie en de uitkomsten van de participatie is een concept visie opgesteld. Deze concept visie is gepresenteerd tijdens een werkvergadering met de raad op 11 november 2024. Tijdens deze werkvergadering zijn opmerkingen en tips gegeven op de concept visie. De wijzigingen zijn doorgevoerd en verwerkt in de definitieve visie.

Definitieve visie

De definitieve visie bestaat uit een aantal pijlers met daaraan verbonden spelregels:

- *Spreiding*

In elke buurt is ruimte om te spelen, te bewegen en elkaar te ontmoeten. We willen dat kinderen van alle leeftijden elkaar kunnen ontmoeten en samen kunnen spelen. We geven de voorkeur aan ten minste één grote speelplek per buurt met een breed aanbod voor jong en oud. Op het moment dat een grote speelplek geen mogelijkheid is in een buurt, wordt de mogelijkheid onderzocht om kleine speelplekken in nabijheid van elkaar te beschouwen en in te richten als één grote. Op het moment dat een buurt meerdere kleine speelplekken heeft én een grote, streven we ernaar de grote speelplek op te waarderen en de verblijfswaarde te maximaliseren waardoor (een aantal van) de kleine(re) speelplekken kunnen komen te vervallen.

We zetten in op renovatie van grote speelplekken in de buurt, waarbij kleine speelplekken worden getransformeerd naar andere functies. Op het moment dat een grote speelplek geen mogelijkheid is in een buurt, wordt de mogelijkheid onderzocht om kleine speelplekken in nabijheid van elkaar te beschouwen en in te richten als één grote.

- *Inclusiviteit*

Onze speelplekken zijn gericht op ontmoeting, samen spelen en bewegen voor mensen met en zonder beperking. Een speelplek moet voor iedereen toegankelijk zijn. Iedereen moet kunnen spelen, maar hoeft niet overal te kunnen spelen.

Er dient minimaal één toegankelijk pad in elke speel- en/of sportplek aanwezig te zijn. Om het avontuurlijke karakter te behouden, worden niet alle (toegangs)paden verhard. In een speelplek die groter is dan 1.000 m² moet minimaal 1 van de speeltoestellen inclusief zijn en te gebruiken zijn door mensen met een beperking.

- *Ruimte voor eigen spel (informeel spelen)*

Informeel spelen, oftewel: ongedwongen spelen zonder begeleiding (van toestellen) vereist vrije ruimte. Kinderen zijn creatief, en verzinnen vaak hun eigen spel, met of zonder speelelementen. Wij willen hier de ruimte voor bieden. Dit betekent dat speelplekken niet vol komen te staan met speeltoestellen, maar juist ook die vrije ruimte gaan bieden.

Het gebruik van speelaanleidingen, waarbij kinderen nog steeds ruimte hebben om hun eigen spel te spelen, worden toegepast samen met toestellen in een grote speelplek of kunnen solitair worden ingezet. In grote speelplekken realiseren we speelgroen.

- **Beweegvormen**

De Schijf van 10! en de bijbehorende beweegvormen passen we toe in onze speelplekken. Ze zorgen voor uitdaging en voldoende variatie. Deze beweegvormen worden gerepresenteerd door diversiteit in toestellen, maar ook door voldoende ruimte te bieden om te bewegen.

In elke kern moet de mogelijkheid bestaan om alle 10 de beweegvormen uit te voeren. De beweegvormen dienen dus een evenwichtige spreiding te hebben. Niet elke beweegvorm heeft een (speel of sport)toestel nodig.

- **Biodiversiteit en klimaatadaptatie**

Speel- en sportplekken in de openbare ruimte dragen bij aan de verduurzaming van de openbare ruimte. Gelijktijdig draagt het verduurzamen van de openbare ruimte bij aan de kwaliteit van de speelplek: Hittestress wordt verminderd door schaduwvoorzieningen en waterbuffers en groen maken het spelen avontuurlijk. Ook streven we naar circulair materiaalgebruik.

Het spelen met water op speelplekken wordt aangemoedigd. Bij het planten van beplanting en bomen geven we de voorkeur aan inheemse soorten. Voor valondergronden geven we de voorkeur aan natuurlijke materialen zoals boomschors en zand. Het gebruik van een natuurlijke ondergrond mag niet ten koste gaan van de speelbaarheid van een inclusief toestel. Het is bij inclusieve toestellen wenselijk om gebruik te maken van verharde valondergronden zodat het toestel toegankelijk blijft.

- **Sporten**

Sporten en bewegen zijn goed voor de gezondheid, sociale contacten, welzijn en de persoonlijke ontwikkeling. Het is belangrijk dat de openbare ruimte uitnodigt om te bewegen. Gebaseerd op de participatie ontbreekt er een sportroute (zoals een trimbaan) in de openbare ruimte en een openbare pannakooi. Voor de sportroute is op dit moment geen locatie gevonden. Het onderzoeken of het realiseren van een sportroute in de openbare ruimte haalbaar is wordt opgepakt. Bij nieuwe realisatie of bij renovatie zal worden onderzocht of het mogelijk is een pannakooi toe te passen.

Bij het realiseren van een specifieke sportplek is de eis om meerdere beweegvormen per locatie te realiseren niet van toepassing.

- **Ontmoeten**

Elkaar ontmoeten en sociale verbindingen leggen hebben een positief effect op de mentale gezondheid. Sociale connecties en verbinding met buurtgenoten en de buurt leveren een belangrijke bijdrage aan zingeving en woongeluk. De openbare ruimte moet uitnodigen om in beweging te komen en zo ontmoeting te faciliteren.

Speel- en sportplekken hebben naast hun beweeg- en speelfunctie ook een belangrijke ontmoetingsfunctie. In elke speel- en sportplek moet de mogelijkheid zijn om elkaar te kunnen ontmoeten, zoals zitplaatsen. (Rust)plekken om elkaar te ontmoeten gaan gepaard met schaduwrijke begroeiing. Bij de grote speelplekken moeten er ook zitplekken aanwezig zijn voor mensen met een beperking. Om de omgeving schoon te houden is het wenselijk minstens één prullenbak per speelplek te plaatsen. Bij voorkeur bij de zitplekken of de ingang van de speelplek.

Uitvoeringsprogramma

De definitieve visie en de Multi Criteria Analyse is uitgewerkt tot een uitvoeringsprogramma.

In het uitvoeringsprogramma zijn drie hoofdsporen beschreven: renovatie, nieuwe realisatie en transformatie:

Renovatie:

Een speelplek wordt gerenoveerd wanneer de levensduur van deze speelplek voorbij is en/of wanneer aangesloten kan worden bij een ander (lopend) project in de buurt.

Bij renovatie is het van belang om aspecten van de speelplek die de buurt als positief benoemt, te behouden.

Nieuwe realisatie:

Bij grotere woningbouwopgaven bestaat de mogelijkheid tot het toevoegen van een speel- en/of sportplek. Nieuwe speel- en/of sportplekken moeten het bestaande aanbod aanvullen en versterken. Het is belangrijk om de beweegvormen en de mogelijkheid tot het maken van ontmoetingsfuncties in het nieuwe ontwerp in acht te nemen.

Transformatie:

Het transformeren van speel- en/of sportplekken naar een andere functie wordt altijd gelijktijdig opgepakt met het renoveren of nieuw realiseren van een speel- en/of sportplek in de nabije omgeving. Bij transformatie is participatie van belang. Buurtbewoners kunnen dan wensen inbrengen voor de nieuwe invulling van de locatie.

Buurteigenaarschap van speel- en/of sportplekken:

Als uit de participatie bij nieuwe realisatie en renovatie blijkt dat er draagvlak is voor (deels)eigenaarschap moedigen we dit aan.

Werkwijze

Op het moment dat een speel- en/of sportplek wordt aangepakt gebeurt dit bij voorkeur op een natuurlijk moment: op het moment dat de levensduur van de toestellen verlopen is of wanneer aangesloten kan worden bij een ander (lopend) project in de buurt.

Bij de inrichting van een speel- en/of sportplek dient altijd gezocht te worden naar koppelkansen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een multifunctioneel veld of spelaanleidingen in de openbare ruimte zonder extra ruimtereservering.

Gebaseerd op het uitvoeringsprogramma, wijkaanpakken, lopende projecten en de ambtelijke capaciteit kunnen wij 1 à 2 speel- en/of sportplekken per jaar aanpakken. Dit houdt in dat speel- en/of sportplekken om de 20 jaar worden aangepakt. Dit valt binnen de garantieperiode van geplaatste speeltoestellen.

Financieel

Voor de kosten van keuringen en inspecties door externe partijen, alsmede klein onderhoud is een jaarlijks budget in de begroting opgenomen. Op basis van de gerealiseerde kosten in de afgelopen jaren is een jaarlijks budget benodigd van €22.000,- euro. Voor de vervanging van speeltoestellen bij grote gebreken is jaarlijks een krediet benodigd van €30.000,- euro.

Hiernaast is jaarlijks financiering benodigd voor het aanpakken van speel- en sportplekken in de gemeente, mits deze speel- en sportplekken niet al zijn opgenomen in een financiering voor een groter plan zoals bijvoorbeeld een wijkaanpak of grondexploitatie.

Welke locaties op de planning komen te staan wordt op basis van een aantal factoren bepaald:

- De huidige staat van de speel- en/of sportplek;
- Voldoet de speel- en/of sportplek nog aan het beleid?;
- Voldoet de speel- en/of sportplek nog aan de huidige trends en ontwikkelingen?;
- Staat er een wijkaanpak of een nieuw te bouwen woonwijk op de planning? We streven ernaar om op deze momenten op de betreffende locatie revitalisatie, realisatie of transformatie op te pakken.

Bij renovatie, nieuwe realisatie en transformatie maken we gebruik van subsidie waar mogelijk.

Onderstaande tabel is een indicatie van de benodigde kosten voor de komende vier jaar. Hierin zijn opgenomen:

1. De structurele onderhoudskosten voor:

- Klein onderhoud: hiervoor is structureel budget geraamd (€14.500 per jaar). Op basis van de gerealiseerde kosten in de afgelopen jaren wordt dit gewijzigd naar €22.000 per jaar. Het budget wordt dus structureel verhoogd met **€7.500**;

- Vervanging speeltoestellen: het jaarlijks krediet voor vervanging van speeltoestellen (m.i.v. 2025) betreft €30.000. De kapitaallasten (afschrijvingskosten) per krediet betreffen daarmee **€1.500 tot €2.000** per jaar*. Voor 2025 is al een krediet van €24.000 opgenomen in de begroting, deze wordt in 2025 verhoogd naar €30.000. Vanaf 2026 betreft het nieuwe kredieten.

*In de huidige Nota Activa en afschrijving bedraagt de afschrijvingstermijn voor speeltoestellen 10 tot 15 jaar. Op basis van de huidige garantietermijn van speeltoestellen (15 tot 20 jaar), zal de afschrijvingsperiode worden verlengd naar 15 tot 20 jaar. Dit wordt in de eerstvolgende actualisatie van de Nota activa en afschrijving opgenomen.

2. De investeringskosten voor de projecten gepland voor de komende 4 jaar (met eveneens meerjarige afschrijving).
 - Krediet voor renovatie, nieuwe realisatie en/of transformatie:
 - i. De investeringen 2025 en 2026 zijn reeds opgenomen in de meerjarenbegroting, m.u.v. investering Speenkruidstraat (2026), zoals weergegeven in onderstaande tabel. De kapitaallasten vanaf 2027 zijn voor dit onderdeel **€750 tot € 1.000 per jaar**.
 - ii. De investeringen ná 2026 worden nader bepaald en opgenomen in de begroting.

	Structurele kosten		Locatie specifieke kosten		
Jaar	Budget klein onderhoud	Krediet vervanging van speeltoestellen	Krediet renovatie /nieuwe realisatie / transformatie	Locaties	Financiering reeds meegenomen in projectbegroting
2025	€ 22.000, -	€ 30.000, -	- - -	Meester Bosmanshof, Reuver (37) Wildenkamp, Reuver (29) Heijackerstraat, Beesel (1)	Ja Ja Ja
2026	€ 22.000, -	€ 30.000, -	- € 15.000, - Totaal: € 15.000,-	Wederikstraat, Reuver (39) Speenkruidstraat, Reuver (34)	Ja Nee
2027	€ 22.000, -	€ 30.000, -	Dit wordt nader bepaald en opgenomen in de begroting	Heyencamp, Offenbeek (19) Chamottestraat, Offenbeek (17) Chamottestraat, Offenbeek (18)	Nee Nee Nee
2028	€ 22.000, -	€ 30.000, -	Dit wordt nader bepaald en opgenomen in de begroting	Houtlagerstraat, Offenbeek (20) Benheuvel, Offenbeek (21)	Nee Nee

De kosten zijn opgemaakt in 2025. Vanaf 2026 zal nog indexatie moeten plaatsvinden.

6. Integrale afstemming

a. Financieel

M.b.t. financieel verwijzen we u naar onderdeel 5.

In de 1e berap 2025 en begroting 2026 worden de financiële consequenties na besluitvorming verwerkt:

- Een structurele budgetverhoging ad **€ 7.500** voor jaarlijkse kosten klein onderhoud;
- Een kredietverhoging 2025 voor speeltoestellen ad € 6.000 (extra kapitaallasten **€ 300 - € 400** per jaar)
- Een jaarlijks krediet vanaf 2026 voor speeltoestellen ad € 30.000 (kapitaallasten **€ 1.500 - € 2.000** per jaar per krediet);

Kredieten voor renovatie/nieuwe realisatie/transformatie vanaf 2027 worden opgenomen in toekomstige meerjarenbegrotingen.

b. Juridisch

Als beheerder van de speel- en sportplekken zijn wij verantwoordelijk voor de veiligheid en kwaliteit van deze locaties.

c. Risico's

Transformatie van kleine speelplekken kan leiden tot maatschappelijke weerstand. Dit ondervangen we door altijd gelijktijdig een renovatie of nieuwe realisatie op te starten in de buurt waar transformatie plaatsvindt.

6. Visie Blij in Beesel

Het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte heeft een sterke relatie met de thema's Beleven, Fijn Wonen, Saamhorigheid, Jong en Samenwerking.

7. Toegankelijkheid

De toegankelijkheid van het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte hangt sterk samen met Pr. 1, Pr. 2 en Pr. 3 van de Doelenboom:

- Pr 1. In Beesel vinden we het belangrijk dat iedereen kan sporten en bewegen, dat deze plekken toegankelijk zijn en dagelijks te gebruiken zijn.
- Pr 2. Kinderen ontwikkelen zich optimaal binnen de eigen mogelijkheden.
Kinderen groeien op in een gezonde en veilige leefomgeving.
Fysieke leefomgeving: er is voldoende ruimte voor sport en bewegen, er is voldoende ruimte voor ontmoeting en de fysieke buitenruimte is toegankelijk voor mensen met fysieke beperkingen
- Pr 3. Speel- en sportruimte moet op de juiste plaats landen bij de juiste doelgroep en van goede kwaliteit zijn. De fysieke leefruimte moet klimaatbestendig, toegankelijk, goed bereikbaar, schoon en veilig zijn. Het onderhouden van deze fysieke leefruimte moet klimaatbestendig worden gedaan. De speel- en sportplekken moeten fysieke belevingsruimtes worden.

8. Duurzaamheid

Ook duurzaamheid wordt gekoppeld aan Pr. 3 van de doelenboom:

- Pr 3. Speel- en sportruimte moet op de juiste plaats landen bij de juiste doelgroep en van goede kwaliteit zijn. De fysieke leefruimte moet klimaatbestendig, toegankelijk, goed bereikbaar, schoon en veilig zijn. Het onderhouden van deze fysieke leefruimte moet klimaatbestendig worden gedaan. De speel- en sportplekken moeten fysieke belevingsruimtes worden.
- Sociale duurzaamheid: iedereen kan meedoen. Door te focussen op ontmoetingsmogelijkheden bij speel- en sportplekken kunnen kinderen én volwassenen elkaar ontmoeten, waarmee we vereenzaming in de buurt tegen gaan.
- Circulair gebruik van materialen en grondstoffen.
- We gaan voor een groene, klimaatadaptieve fysieke buitenruimte.

Daarnaast is duurzaamheid een belangrijke trend in het huidige en toekomstige wereldbeeld; hittestress, droogte, biodiversiteit, groen/blauwe- en klimaatadaptieve inrichting zijn trends die zwaar wegen bij de ontwikkelingen in de openbare ruimte. Het speel- en sportbeleid in de openbare ruimte zet hier actief op in.

Bijlagen

1. Raadsbesluit
2. Speel- en sportbeleid in de openbare ruimte